

BESTEDINGSPLAN

Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK)-
middelen

Gemeente Stichtse Vecht

26 oktober 2022

Aanleiding

In de decembercirculaire 2021 hebben gemeenten middelen ontvangen om de dienstverlening aan, en rechtsbescherming van mensen in kwetsbare posities te versterken. Aanleiding zijn de maatregelen die het kabinet neemt in reactie op het rapport van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK). In de toeslagenaffaire bleek dat rechtvaardige dienstverlening en goede rechtsbescherming niet altijd vanzelfsprekend zijn. Het kabinet stelt onder andere voor om de uitvoeringscapaciteit bij de overheid te versterken en extra ondersteuning te bieden aan mensen in kwetsbare posities. Dit is een gezamenlijke opdracht voor het rijk, de uitvoeringsorganisaties en medeoverheden (zoals gemeenten). Hiervoor heeft het rijk aanvullende middelen vrijgemaakt, voor in ieder geval de periode 2021 tot en met 2027. Uiterlijk in 2027 zal de inzet van de middelen door VNG en het rijk geëvalueerd worden.

Doel en doelgroep

Het doel van de POK-middelen is extra ondersteuning van mensen in kwetsbare posities en voorkomen dat mensen in zo'n positie terecht komen. De gemeentelijke POK-middelen zijn toegekend in het kader van:

- Meer capaciteit voor de uitvoering van de dienstverlening in gemeenten
- Extra ondersteuning door gemeenten voor mensen met complexe problematiek
- Bij meervoudige problematiek betere coördinatie tussen de uitvoerders in gemeenten
- Versterken van het leervermogen in gemeenten om de uitvoering continu te verbeteren.

Inhoudelijk gaat het om een brede doelgroep: van lichte ondersteuning - bijvoorbeeld aan digitaal minder vaardige mensen bij het invullen van digitale formulieren (in bibliotheken) - tot zware ondersteuning in bijvoorbeeld de coördinatie voor gezinnen met meervoudige complexe problemen.

Algemene uitkering

Gemeenten ontvangen de POK-middelen via een algemene uitkering in het gemeentefonds conform een verdeelsleutel. Voor 2021 hebben we een bedrag van ongeveer € 320.000 ontvangen. Deze middelen zijn bij de Jaarrekening 2021 overgeheveld naar 2022. Op basis van de stand van de meicirculaire van 2022 ontvangt Stichtse Vecht over de periode 2021 t/m 2025 via de algemene uitkering een totaalbedrag van € 1.350.085.

De middelen zijn bij de decembercirculaire 2021 aangekondigd. Vanwege de druk op de ambtelijke organisatie en de daarbij behorende maatregelen is er nog niet eerder een plan van aanpak opgesteld voor de besteding van deze middelen. Wél is in 2022 al ingezet op een aantal concrete activiteiten en maatregelen. Zo hebben we met de komst van TIM SV de wijkteams versterkt. Ook ontwikkelen we samen met hen een integrale werkwijze, zoals de inzet van de maatwerkbede, een maatwerkbudget en de IPW Doorbraakmethode. De hiervoor benodigde inzet wordt ten laste gebracht van de zogenoemde POK-middelen.

Gefaseerde besteding en uitgangspunten

Dit voorstel bevat de eerste plannen die we voor de beoogde doelen en deze middelen ontwikkelen. We gaan de middelen gefaseerd besteden; met dit plan wordt een deel besteed. Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- De bedoeling is leidend, en dat is: bijdragen aan het voorkomen van fouten zoals gemaakt bij de Toeslagenaffaire. Met name gericht op het beschermen van kwetsbare inwoners in een afhankelijke positie, de kloof tussen inwoner en overheid verkleinen en samenbrengen wat de inwoner nodig heeft.
- Waar het kan ondersteunen de middelen bestaande plannen en lopende acties. Conform het coalitieakkoord beperken we nieuwe ambities. Gezien onze visie op het sociaal domein kan dat ook. Deze is erop gericht dat personen of gezinnen centraal staan, dat er genormaliseerd wordt en dat, indien hulp nodig is, deze integraal wordt geboden.
- Gezien de druk op de ambtelijke organisatie (beleid én uitvoering) is het niet mogelijk om voor alle middelen en jaren direct integrale plannen te ontwikkelen. Dat is ook niet wenselijk.

Op basis van ervaringen in de praktijk willen we kunnen beoordelen wat er verder nodig is op dit onderwerp. We gaan ervan uit dat de middelen beschikbaar blijven en we de komende jaren aanvullende plannen zullen indienen.

Dit plan van aanpak is gebaseerd op onze reguliere accountgesprekken met o.a. TIM SV en de Vitale Coalitie.

Voorstel voor inzet middelen

We zetten in op vijf thema's die op korte termijn bijdragen aan het versterken van de dienstverlening van de gemeente en ketenpartners:

1. Deskundigheidsbevordering en vakmanschap
2. Inzet maatwerkende, maatwerkbudget en uitvoeringsregisseur Jeugd/Wmo
3. Versterken informatie en adviesfunctie
4. Incidenteel ophogen subsidies voor preventieve hulp- en dienstverlening
5. Versterken rechtsbescherming

Thema 1: deskundigheidsbevordering en vakmanschap

Bij de Toeslagenaffaire is gebleken hoe belangrijk 'de menselijke maat' is; de beoordeling van een specifieke situatie, inwoner en vraag. Ook werd pijnlijk duidelijk dat mensen die hulp zoeken er soms een hoop bureaucratische sores bijkrijgen. Ze belanden van de regen in de drup. Om mensen wél te kunnen bieden wat ze nodig hebben moet je soms van de gebaande paden afwijken. De deskundigheidsbevordering van onze consultants, de wijkteammedewerkers bij TIM SV en andere professionals in de uitvoering is onder andere daarop gericht. Het vergroten van hun slagkracht zodat ze vaker en beter maatwerk kunnen leveren.

We zetten in op:

Werken volgens De Doorbraakmethode

Professionals in de uitvoering worden opgeleid in De Doorbraakmethode (Instituut Publieke Waarden). De Doorbraakmethode geeft professionals instrumenten om maatwerk makkelijker, beter en goedkoper te maken. Medewerkers van o.a. TIM SV, Wmo-consultanten en consultants Werk & Inkomen volgen de training. Ook leren zij te werken met de digitale Doorbraaktool. Met dit digitale instrument hebben professionals één handig overzicht op de situatie, de doorbraak en wat deze doorbraak in de weg staat. De tool geeft overzicht op welke wetten en uitzonderingsgronden op de inwoner van toepassing zijn. Tegelijk helpt de tool uit te rekenen wat de maatschappelijke kosten en baten van het doorbraak scenario zijn.

Versterken wijkteam met financiële kennis

Bij veel cliënten met multi-problematiek spelen financiën een rol. Medewerkers van de wijkteams (TIM SV) hebben aangegeven hun kennis over financiële problematiek, schulden etc. te willen verdiepen. Op die manier kunnen ze beter signaleren, doorverwijzen en begeleiden. In het najaar van 2022 verzorgt LEEF MD trainingen 'financiële begeleiding' voor de uitvoerend medewerkers van TIM SV.

Thema 2: inzet maatwerkende, maatwerkbudget en uitvoeringsregisseur

Sommige inwoners of gezinnen met meerdere hulpvragen lopen vast met de reguliere ondersteuning van hulpverleners en/of gemeente. Dan is creativiteit nodig - en soms afwijken van standaardregels en routines - om de inwoner uit het slop te helpen of erger te voorkomen. In dergelijke gevallen helpt het als er een maatwerkbudget beschikbaar is waaruit de ondersteuning betaald kan worden.

Vóór de komst van TIM SV werkten we intern met een maatwerkende en een maatwerkbudget. Op dit moment zijn er echter geen concrete afspraken over de structurele organisatie van de maatwerkende en de inzet van het maatwerkbudget. Terwijl dit waardevolle instrumenten zijn gebleken.

We zetten in op:

Versterken en door ontwikkelen van de Maatwerkbende

Een maatwerkbende bespreekt de vastgelopen casuïstiek en stelt een maatwerkplan op. De maatwerkbende bestaat uit een groep professionals vanuit verschillende domeinen (wijkteam, Jeugd, Wmo, schuldhulpverlening, werk en inkomen). Zij bespreken casuïstiek die niet binnen het reguliere systeem (hulpverlening, gemeente) opgelost kan worden. De deelnemers aan de maatwerkbende zijn getraind in De Doorbraakmethode en weten de weg in het oerwoud van wet- en regelgeving. Met TIM SV maken we afspraken over de structurele organisatie van de maatwerkbende.

Beschikbaar stellen van maatwerkbudget

Dit is een soort noodbudget waarmee professionals kunnen 'doen wat nodig is' om kwetsbare inwoners op weg te helpen. Bijvoorbeeld om te voorkomen dat iemand uit zijn huis wordt gezet. Snelle inzet van het maatwerkbudget voorkomt vaak erger. Dat 'erger' kan zijn: hogere zorgkosten voor de gemeente of meer schulden of narigheid voor de inwoner – meestal beide. Het gaat meestal om kleine bedragen die een groot verschil maken.

Een maatwerkbudget wordt niet zomaar ingezet. Er wordt altijd eerst gekeken of andere voorzieningen ingezet kunnen worden. Het maatwerkbudget is het sluitstuk en wordt ingezet wanneer andere regelingen geen soelaas bieden, maar ondersteuning wel essentieel is. Er ligt altijd een plan onder de inzet van het maatwerkbudget.

Inzetten van een uitvoeringsregisseur Jeugd/Wmo

Om de inzet van de maatwerkbende te borgen is een uitvoeringsregisseur aangesteld aan de kant van de gemeente. De uitvoeringsregisseur fungeert als procesbegeleider in de samenwerking tussen TIM SV, betrokken partners en de gemeentelijke loketten. Zij brengt op casusniveau mensen bij elkaar en zorgt voor een samenhangend plan. De uitvoeringsregisseur heeft mandaat over de inzet van het maatwerkbudget. De uitvoeringsregisseur krijgt ook de opdracht om de werkprocessen van TIM SV en de gemeentelijke loketten goed op elkaar aan te laten sluiten.

Thema 3: verbeteren en versterken van de informatie en adviesfunctie

Het is belangrijk dat inwoners de juiste informatie over bijvoorbeeld inkomensondersteuning, opvoedondersteuning, gezondheid, wonen, zorg en welzijn goed en op het juiste moment weten te vinden. Hetzelfde geldt voor professionals. Ook zij moeten weten waar zij de juiste informatie en aanbieders kunnen vinden om mee samen te werken en naar door te verwijzen. Met een goede informatievoorziening helpen we onze inwoners (weer) op weg, voorkomen we dat problemen verergeren en dat inwoners onnodig een beroep doen op duurdere zorg en ondersteuning.

Als er tegelijkertijd meerdere vragen spelen (bijvoorbeeld over financiën, opvoeden en gezondheid) dan is het zoeken naar de juiste informatie nog lastiger. Waar vind je wat, welke mogelijkheden zijn er? Wat kun je daarbij zelf en wat kan de omgeving betekenen? Een deskundig en samenhangend advies biedt dan veelal uitkomst in de verschillende mogelijkheden en geeft inzicht en overzicht.

Op dit moment zijn er verschillende partijen die informatie en advies geven en praktische ondersteuning bieden. Voorbeelden hiervan zijn: IDO (informatiepunt digitale overheid) in de bibliotheek, het Centraal Informatie Punt (CIP) van Welzijn Stichtse Vecht en de bibliotheek, TIM SV, de gemeentelijke loketten. Daarnaast ontwikkelen de verzorgingshuizen zogenoemde steunsystemen in de wijk, waarbij ze ook een informatie en adviesfunctie innemen. Daardoor raakt de huidige informatiestroom steeds meer versnipperd. Inwoners en professionals raken de weg kwijt, vinden geen antwoord op hun vragen en maken niet optimaal gebruik van het bestaande aanbod. Dit is een onwenselijke situatie; zeker voor kwetsbare inwoners. Daarom gaan we de informatie en adviesfunctie verbeteren en versterken. We pakken dit projectmatig aan.

Opstarten project 'verbeteren en versterken informatie en adviesfunctie sociaal domein'

Samen met partijen uit het voorveld (Vitale Coalitie), TIM SV en de gemeentelijke loketten bepalen we een gezamenlijke visie, leidende principes en uitgangspunten voor de informatie en adviesfunctie in het sociaal domein. Hiermee hebben we een gezamenlijk vertrekpunt en een basis om samen dezelfde kant op te gaan. Vervolgens ontwikkelen we een scenario voor de inrichting van de informatie en adviesfunctie en de bijbehorende praktische ondersteuning. Daarin is ook aandacht voor rolbepaling.

We houden er rekening mee dat partijen uit het voorveld een nadrukkelijker rol krijgen in de informatie en adviesfunctie en praktische ondersteuning. Dat heeft waarschijnlijk ook financiële consequenties die op dit moment nog niet duidelijk zijn. Daarom hebben we voor dit thema vooralsnog een PM-post opgenomen in de begroting van dit bestedingsplan.

Onderdeel van het project is ook het ontwikkelen van een duidelijk overzicht van voorzieningen en activiteiten.

Thema 4: verhogen subsidie voor preventieve hulp- en dienstverlening

Diverse organisaties ontvangen subsidie voor preventieve hulp- en dienstverlening aan kwetsbare inwoners. We zien dat steeds meer inwoners een beroep doen op deze organisaties, onder andere als gevolg van Corona, de energiearmoede en inflatie. Een aantal organisaties heeft voor 2023 dan ook meer subsidie aangevraagd dan voorheen. Deze subsidieaanvragen worden nog beoordeeld en besproken met de aanvragers. Vooruitlopend daarop stellen we voor een deel van de POK-middelen te reserveren voor het eventueel incidenteel ophogen van de subsidies voor preventieve hulp- en dienstverlening.

Thema 5: rechtsbescherming

Bescherming van de positie van de inwoner vinden we belangrijk. Daarom heeft de gemeente Stichtse Vecht een klachten coördinator en zijn we aangesloten bij de Nationale Ombudsman. Daarnaast zorgen we voor onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO). En subsidiëren we LEEF MD voor de inzet van sociaal raadslieden. LEEF MD heeft voor 2023 extra subsidie aangevraagd, onder andere voor extra inzet van sociaal raadslieden. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 59.000. We gaan ervan uit dat deze extra inzet ook in 2024 en 2025 nodig is.

We willen echter niet alleen de huidige structuren versterken, maar ook onderzoeken of er meer nodig is rondom rechtsbescherming. Bijvoorbeeld mediation rond (v)echtscheidingen. Daarom hebben we voor dit thema ook nog een PM-post opgenomen.

Begroting

	2021	2022	2023	2024	2025
<i>Thema 1: deskundigheidsbevordering en vakmanschap</i>					
Training IPW Doorbraakmethode		21.200			
Aansluiting op Doorbraakmethode, gebruik Doorbraaktool en leeromgeving (20 professionals)			24.000	24.000	24.000
Training TIM SV door LEEF		2.000			
<i>Thema 2: inzet maatwerk bende, -budget en uitvoeringsregisseur</i>					
Beschikbaar stellen maatwerkbudget		20.000	20.000	20.000	20.000
Inzet uitvoeringsregisseur TIM/gemeentelijke loketten		40.000	80.000	80.000	80.000
<i>Thema 3: versterken informatie en adviesfunctie</i>					
Versterken informatie en adviesfunctie			pm	pm	pm
<i>Thema 4: ophogen subsidie voor preventieve hulp- en dienstverlening</i>					
Incidentele verhoging subsidie voor preventieve hulp- en dienstverlening			pm	pm	pm
<i>Thema 5: versterken rechtsbescherming</i>					
Extra inzet sociaal raadslieden (ophoging subsidie LEEF MD)			59.000	59.000	59.000
Onderzoeken en organiseren aanvullende rechtsbescherming			pm	pm	pm
Totaal kosten		83.200	183.000	183.000	183.000
Rijksbudget	320.125	243.927	263.302	257.851	264.880
Restant	320.125	160.727	80.302	74.851	81.880

Financiën

De ontvangen POK-middelen staan op een stelpost. Door middel van een begrotingswijziging ramen we een onttrekking uit de stelpost op basis van dit bestedingsplan en plannen die in de komende jaren volgen. De PM-posten werken we nader uit met onze partners. In een later stadium komen we met een definitief plan voor invulling van deze posten. Het meerjarenperspectief 2024 en verder verwerken we in de kadernota 2024.